

DRAAMAÕPETUS

Teatriklass hõlmab endas nii draama- kui teatriõpetust.

Draama keskendub inimkäitumise ning ideede uurimisele ja väljendamisele teatrivõtete abil.

Fookuses on õpilane ise ning tema individuaalne areng.

Teatrit tehes, kuid teatrilavastuse valmimist eesmärgiks seadmata.

Teatriõpetus tegeleb lavaliste kunstidega, näitlejatehniliste vahenditega ning eesmärgistatud tegevusega esinemaks laiemale publikule.

Teatriklassi õpilasel on võimalus ennast suuliselt ja kehaliselt väljendada. Selleks on õpetaja eesmärk luua koos õpilastega turvaline keskkond, kus kõik mõtted on teretulnud ja osalejad saavad ennast hästi tunda.

Tundides tegeleme loovtööde ehk etüüdidega, improvisatsiooniga jpm ning seome kogemused teatritehniliste teadmistega. Nii käivad teooria ja praktika käsikäes.

Õppevahendina on kasutusel keha, hääled, muusika, teatri ja improvisatsioonimängud. Uurime näidendeid, luulet, proosatekste ning käsitleme teatrit toetavaid erialasid.

Teatriklassi läbinud õpilased tajuvad laiemalt kultuuri ühiskonna olulise osana ja oskavad seda väärtustada.

I ja II KOOLIASTE

Õppe-eesmärgid

Draamaõpetuse eesmärk on anda lastele võimalus eneseväljenduseks nii kirjalikus kui suulisel vormis. Õpitakse tundma oma keha ja vaimu ning võimalusi nende arendamiseks.

Kui algklassides on põhirõhk rütmikal ja lavalisel liikumisel, siis draamaõpetuse tundides kasutatakse laste aktiveerimiseks erinevaid meetodeid. Põhirõhk on fantaasiaülesannetel.

Palju kasutatakse liikumist ja mängu, mille kaudu on lapsel võimalus ennast avastada.

Erinevate ülesannete täitmisel omandatakse uusi oskusi ja vajalikke teadmisi. Eesmärgiks on suunata noor eneseanalüüsile ja kujundada väärtushinnanguid, samuti anda võimalus loominguliseks tegevuseks ja eneseväljenduseks.

- Emakeele väärtustamine: emakeele rikkus, ilmekus ja ilu;
- oskus emakeeles oma mõtteid ja tundeid väljendada; sõnade väärtuse ja jõu kogemus.
- Erinevate kunstide – sõna, muusika, kujutav kunst, liikumine – sünteesi kogemus.
- Loovuse arendamine: suhtlemis- ja rollimängud, etüüdid.
- Sotsiaalse koostöö ja ühise vastutuse kogemine.
- Näitlejakoolituse algelementidega tutvumine.
- Arendab eneseväljendusoskust.
- Arendab koostööoskust.

Õppesisu

Draamaõpetuse elemendid olemas nii õppemetoodikas kui erinevate ainete (nt emakeel, muusikaõpetus) sisudes: mängud, suhtlemis- ja rollimängud, kirjeldatavast pildist lähtuv mäng, luuletuste-lugude esitamine koos lavastuslike elementidega, ühisretsitatsioonid koos individuaalse osa suurenemisega vanuseastmeti jne.

Vastavalt klassiõpetaja võimetele ja valikule võib klassi näidendeid lavastada igal aastal. Tavaliselt toimub see integreerituna emakeele ainesse, kuna arendab kõige rohkem keelelisi võimeid ja oskusi: kirjutamine (rolli kirjapanek nooremates klassides), hääldus, teksti selge ja ilmekas esitus.

Klassi näidendid on olulised klassi *meie*-tunde kujundamisel ning sotsiaalse koostöö harjutamisel.

Dramatiseeritud ja kunstiliste väljendusvahenditega läbi töötatud kirjandusteos jätab õpilaste mällu kustumatu jälje.

Draamaõpetuse juurde kuulub vastavalt võimalustele kutselise teatri etenduste külastamine koos eelneva sissejuhatuse (näidendi žanr, ajalooline taust, näitekirjanik, lavastaja, näitlejad jms) ning hilisema analüüsiga.

Õppesisu raskusastme määrab õpetaja klassiti.

Ruumitunnetus: isiklik ruum, suhtlemisruum, lavaruum. Lavaruumis liikumine, lavaruumis rääkimine. Lavareeglid.

Liikumine: vaba liikumine ruumis, suunatud liikumine. Erinevad liikumisviisid. Aeglane-kiire-väga kiire, tempo-rütmi vaheldumine. Grupiliikumine ettemääratud ülesandega; „dirigendi” juhendamisel; liikumine paaris juhtrollide vahetumisega. Seisaku või muu fikseeritud asendi üleminek liikumiseks; vastupidi. Erinevate liikumisviiside üleminekud. Lõdvestusharjutused.

Kontakt: pilkkontakt, kaudne kontakt, verbaalne kontakt, kehaline kontakt. Peegeldusharjutus. Etüüdid.

Kõne: igapäevakõne, lavaline kõne. Diktsioon, diktsiooniharjutused. Kõneharjutused. Dialoog. Väikesed kuuldemängud.

Žest: isiklik žest, lavaline (dramaatiline) žest. Žest ja kõne. Repliigile sobiva žesti leidmine. Etüüdid žesti rakendamiseks.

Teooria: draamakunsti, etendusega seotud mõisted. Lühike näitekunsti ajalugu (lõimudes kirjanduse õpetamisega). Mis on draama, komöödia, tragöödia, improvisatsioon, muusikal?

Töö näidendiga: näidendi valik, sündmuste ümberjutustamine, tegevuslik analüüs. Rollide valik, rollis tegutsemise harjutamine. Etteütleva roll. Etüüdid valitud näidendi teemadel. Keskendumisharjutused. Iseseisev töö rolliga. Harjutamine repliikide, tegevuste, stseenide kaupa. Üleminekud. Lavakujunduse, helitausta, kostüümide kavandamine. Etenduste, ringreisi planeerimine. Abijõudude (nt projekti kirjutamiseks) kaasamine. Tehtu analüüs.

Draamaõpetus on tihedas koostöös järgmiste õppeainetega:

Emakeel – väljenduslikkus ja esinemisjulgus; mälu treening ja diktsiooni arendamine; tutvumine maailmakirjandusega dramaturgiliste materjalide kaudu.

Liikumisõpetus – koordinatsioon ja kehalise aktiivsuse kujundamine; üldfüüsiline ettevalmistus, vastupidavus.

Kunstiõpetus – tunnete väljendamine joonistamise abil, grimmikunsti alused ja dekoratsioonide valmistamine.

Muusikaõpetus – muusikaline liikumine laval, erinevad rütmiharjutused, muusika kasutamine erinevates loovülesannetes.

Läbivad teemad

Draamatundides õpetatakse mitmeid erinevaid teemasid. Nt:

- ringi mõiste – kuidas moodustada ringi, kuidas hoida vahet. Liikumine ringjoonel ja mängud ringis;
- mängud fantaasia rikastamiseks – „Keerukuju“, „Arva ära, kes ma olen?“;
- muusika kasutamine loovliikumisel;
- hääle kujundamine: häälitsemine, loomade, lindude, looduse hääled. Erinevate häälikute ja sõnade hääldamine – k, p, t, g, b, d, r, h, s;
- lihtsamad hingamisharjutused;
- jäljendusülesanded – tähelepanu ja fantaasia arendamine;
- erinevate rütmiliste liikumiste omandamine, ka lihtsamate tantsude/sammude õppimine;
- etüüd kui mõiste; esimeste harjutuste tegemine; kujutluspiltide loomine;
- liikumised muusikas, rolli- ja jäljendusmängud.

Õpitulemused

Draamaõpetuse tulemusena õpilane:

- valdab erinevaid eneseväljendusvahendeid;
- oskab kasutada lavalist ruumi ja arvestab selle eripäradega;
- on arendanud suulist ja kehalist eneseväljendusoskust;
- omab grupitunnetust;
- oskab töötada rolliga, oma tööd analüüsida;
- on kaasloojana saanud kogemuse näidendi valmimise protsessist;
- oskab väärtustada teiste kunstilist eneseväljendust.

Teema: Teatriõpetuse teooria

Õpitulemused:

Õpilane:

- võrdleb erinevaid teatrižanre

Õppesisu:

- draamakunsti, etendusega seotud mõisted.
- lühike näitekunsti ajalugu (lõimudes kirjanduse õpetamisega).
- mis on draama, komöödia, tragöödia, improvisatsioon, muusikal?

Põhimõisted: draama, komöödia, tragöödia, improvisatsioon, näitekunst, žanr

Õpilase tegevused, mis tagavad aine, valdkonna ning üldpädevuste saavutamise:

1. Nimetab peast erinevaid teatriõpetuse žanre ja oskab neid iseloomustada.

Lõiming: Eesti keel ja kirjandus

Teema: Ruumitunnetus

Õpitulemused:

Õpilane:

- valdab erinevaid eneseväljendusvahendeid;
- oskab kasutada lavalist ruumi ja arvestab selle eripäradega;
- on arendanud suulist ja kehalist eneseväljendusoskust;
- nimetab erinevaid lavareegleid
- kasutab lavalist miimikat

Õppesisu:

- isiklik ruum, suhtlemisruum, lavaruum - mõisted+näited
- Lavaruumis liikumine
- Lavaruumis rääkimine
- Lavareeglid
- tasakaal, rütm, koordineatsioon (harjutused, mängud, tegevused);
- matkimismängud: miimika kasutamine, pantomiim, žest (olukordade, esemete, tööde, tegevuste kujutamise liikumise kaudu);
- muusikaline liikumine;
- kujutlusmängud;
- aju ja tähelepanu arendamine: esemete äratundmine, kirjeldamine, kompileerimine, nuusutamine, maitsmine, kuulamine ja vaatlemine alusel.

Põhimõisted: lavaruum, isiklik ruum, suhtlemisruum, pantomiim, miimika

Õpilase tegevused, mis tagavad aine, valdkonna ning üldpädevuste saavutamise:

1. Võtab aktiivselt osa tunnitegevustest
2. Julgeb ennast väljendada suuliselt ja kehaliselt
3. Teab kuidas laval liikuda ja rääkida

Lõiming: Liikumisõpetus, eesti keel, muusikaõpetus

Teema: Kontakt

Õpitulemused:

Õpilane:

- Teeb vaht erinevatel kontaktidel ja oskab tuua näiteid

Õppesisu:

- pilkkontakt
- kaudne kontakt
- verbaalne kontakt
- kehaline kontakt
- peegeldusharjutus
- etüüdid
- harjutused üksi ja grupis

Põhimõisted: kontakt, verbaalne kontakt, etüüd

Õpilase tegevused, mis tagavad aine, valdkonna ning üldpädevuste saavutamise:

1. Harjutuste kaasategemine tunnis nii üksi kui ka grupis

Lõiming: Liikumisõpetus

Teema: Liikumine

Õpitulemused:

Õpilane:

- täidab lava üksinda liikumisega
- arvestab laval liikumisel kaasolijatega
- näitab ette erinevaid õpitud lõdvestusharjutusi

Õppesisu:

- vaba liikumine ruumis, suunatud liikumine
- erinevad liikumisviisid. Aeglane-kiire- väga kiire, tempo-rütmi vaheldumine
- grupiliikumine ettemääratud ülesandega; „dirigendi” juhendamisel; liikumine paaris juhtrollide vahetumisega
- seisaku või muu fikseeritud asendi üleminek liikumiseks; vastupidi.
- erinevate liikumisviiside üleminekud
- lõdvestusharjutused

Põhimõisted: tempo, tempo vaheldumine, vaba liikumine, suunatud liikumine

Õpilase tegevused, mis tagavad aine, valdkonna ning üldpädevuste saavutamise:

1. Liigub laval vabalt ja suunatult nii üksi, kui ka grupis
2. Tunniharjutuste kaasategemine

Lõiming: Muusikaõpetus, liikumisõpetus

Teema: Kõne

Õpitulemused:

Õpilane:

- seletab lahti erinevad mõisted (dialoog, monoloog jne.)
- koostab ühe loovjutukese
- teeb vahet igapäevakõnel ja lavalisel kõnel – toon näited.

Õppesisu:

- Igapäevakõne
- lavaline kõne
- diktsioon, diktsiooniharjutused
- kõneharjutused
- dialoog
- monoloog
- luule
- väikesed kuuldemängud
- artikulatsioon
- hääletugevus
- väljenduslikkus
- pildi ja situatsiooni kirjeldamine
- loovjutu koostamine.

Põhimõisted: diktsioon, dialoog, monoloog, artikulatsioon, väljenduslikkus, situatsioon

Õpilase tegevused, mis tagavad aine, valdkonna ning üldpädevuste saavutamise:

1. Tunniharjutuste kaasategemine
2. Suudab koostada ühe loovjutukese
3. Seletab lahti erinevad mõisted

Lõiming: Muusikaõpetus, eesti keel

Teema: Žest

Õpitulemused:

Õpilane:

- Seob ja esitab žesti ja kõne
- Etendab erinevad käitumissituatsioone
- Analüüsib kirjalikult erinevaid inimesi/ameteid/rolle
- Etendab improvisatsiooni paaris või grupis
- oskab kasutada oma keha, miimikat ja žeste mõtete ja tunnete väljendamisel

Õppesisu:

- isiklik žest
- lavaline (dramaatiline) žest
- žest ja kõne
- repliigile sobiva žesti leidmine
- etüüdid žesti rakendamiseks
- käitumissituatsioonide mängimine, olukordade kujutamine perekonnas, klassis, koolis, liikluses, külas, tänaval, poes, looduses
- rollimäng, kus tegelasteks on mänguasjad, õppetarbed
- tänavapildi ehk inimeste jälgimine, analüüs, jäljendamine- jäljendatakse kaasõpilasi, oma vanemaid, õpetajaid; kujutatakse loomi, esemeid, nähtusi – tähelepanu ja fantaasia arendamine
- improvisatsioon

Põhimõisted: žest, repliik, etüüd, jäljendamine, rollimäng, improvisatsioon

Õpilase tegevused, mis tagavad aine, valdkonna ning üldpädevuste saavutamise:

1. Kirjeldab ja demonstreerib žesti ja kõne kooslust.
2. Kehastab erinevaid rolle, mida võib olla eelnevalt analüüsinud.
3. Erinevate rollide kehastamisel on võtnud inspiratsiooni tänavapildist.

Lõiming: Muusikaõpetus, liikumisõpetus, eesti keel

Teema: Töö näidendiga

Õpitulemused:

Õpilane:

- Tunnitööst aktiivne osavõtt
- Koduse töö ettekandmine – enda rolli ettevalmistus
- Mõtleb kaasa lavakujundusele, kostüümidele, helile jms.
- Esitab õpetajale enda analüüsi vähemalt ühe külastatud teatrietenduse kohta.

Õppesisu:

- näidendi valik
- sündmuste ümberjutustamine,
- tegevuslik analüüs
- rollide valik, rollis tegutsemise harjutamine
- etteütteleja roll
- keskendumisharjutused.
- iseseisev töö rolliga
- harjutamine repliikide, tegevuste, stseenide kaupa. Üleminekud.
- lavakujunduse ehk stsenograafia, helitausta ja kostüümide kavandamine, grimm
- etenduse planeerimine
- tehtu analüüs
- teatrietenduse külastus ja selle analüüs

Põhimõisted: stseen, analüüs, repliik, stsenograafia, grimm

Õpilase tegevused, mis tagavad aine, valdkonna ning üldpädevuste saavutamise:

1. Töös näidendiga saab õpilane aru tervikpildist - etenduse lavastamisest kuni jumestuseni välja.
2. Võtab aktiivselt osa etenduse ettevalmistustest kuni lavaletoomiseni.

Lõiming: Muusikaõpetus, liikumisõpetus, eesti keel, kunstõpetus

Klassiruumiväline õpe:

Jõulupidu, kooliaktused, kevadkontsert jne.

Hindamine

Hindamine on õppe osa, mille kaudu toetatakse õpilase õppimist ja arengut, tema kooliastme lõpuks taotletavate teadmiste ja oskuste omandamist ning hoiakute kujunemist. Hindamisel saadakse ülevaade õpitulemuste saavutatuses ja õpilase isikupärasest arengust ning toetatakse selle kaudu õpilase kujunemist positiivse minapildi ja adekvaatse enesehinnanguga ennastjuhtivaks õppijaks. Hindamise kaudu saab õpilane tagasisidet oma edenemise kohta õppimisel ja liikumispädevuse kujunemise kohta. Õpetaja saab teavet oma õpetamise tulemuslikkuse kohta ning sisendit nii õppe kui ka iseenda pädevuste arendamiseks.

A – arvestatud- õpilane on saavutanud tema õppe aluseks oleva õppekavaga seatud õpitulemused ja arengu eesmärgid või tema teadmised ja oskused ületavad neid.

MA – mittearvestatud - õpilane ei ole täitnud tema õppele seatud eesmärke ega omandanud taotletavaid õpitulemusi piisaval tasemel.

Hinde „arvestatud“ saamiseks peab õpilane:

- osalema tundides;
- osalema aktiivselt praktilistes tegevustes või osalema vaatljana (pidama vaatluspäevikut- õppija iseärasustest lähtuvalt);
- osalema aruteluringides ja väikerühma töödes;
- esitlema õpetajale iseseisva- või grupitöö;
- täitma kursuse lõpus tagasiside vormi ja andma hinnangu enda osalusele, panusele ja kursusele tervikuna.